

1806

LATVIJAS NACIONĀLI
KONSERVATĪVĀ PARTIJA - LNNK

VĒSTURISKĀ IZZIŅA
PAR 1988. - 1997.

FONDA Nr. 1806

LATVIJAS NACIONĀLĀ NEATKARĪBAS KUSTĪBA

18.02.1989.-18.06.1994.

LATVIJAS NACIONĀLI KONSERVATĪVĀ PARTIJA – LNNK

18.06.1994.- 26.04.1997.

Sāsinājumu saraksts

PSKP	- Padomju Savienības Komunistiskā partija
PSRS	- Padomju Sociālistisko Republiku Savienība
LNNK	- Latvijas Nacionālā Neatkarības kustība
LTF	- Latvijas Tautas fronte
LR	- Latvijas Republika
LNSA	- Latvijas Nacionālo Spēku apvienība
LVA	- Latvijas Valsts arhīvs

LATVIJAS NACIONĀLI KONSERVATĪVĀ PARTIJA-LNNK

Vēsturiskā izziņa

I.

80-to gadu otrā pusē pārbūves process PSRS ievadīja sabiedriskās dzīves demokratizāciju. Līdzās PSKP sāka veidoties daudzas jaunas sabiedriskas organizācijas, Latvijā viena no tām bija LNNK- Latvijas Nacionālā Neatkarības kustība.

1988.g.20.jūnijā notika pirmā LNNK sanāksme, kurā tika pieņemta LNNK darbības programma un mērķi- apvienot visus nacionālās pašnoteikšanās piekritējus, lai atjaunotu Latviju, kā suverēnu Republiku.

Izveidotā iniciatīvas grupa 1988.g.26. jūnijā ievēlēja LNNK (pagaidu) Padomi, kurai uzdeva izstrādāt statūtus.

1988.g.10.jūlijā Arkādija dārzā notika atklāta **LNNK dibināšanas sanāksme**, kurā pieņēma iniciatīvas grupas izstrādātos statūtus. Sākot šo sapulci organizācijā bija tikai ap 150 cilvēku. Interese tautā par jauno organizāciju bija liela. Sapulces laikā vairāk nekā 200 cilvēki iesniedza lūgumus uzņemt viņus par LNNK dalībniekiem.

Palielinoties popularitātei tautā LNNK aicināja iedzīvotājus iestāties reģionālās grupās un sekcijās.

1988.g. rudenī LNNK sāka izdot žurnālu "Neatkarība". Šajā laikā kustība nodibināja sakarus ar Igaunijas Nacionālās neatkarības partiju, Lietuvas Brīvības līgu, kā arī ar trimdas latviešu organizācijām.

1988.g. nogalē Latvijas televīzijas raidījumos sāka popularizēt jaunas organizācijas- Latvijas tautas frontes vajadzību, tai nodibinoties vairāki aktīvisti no LNNK tika ievēlēti LTF Domē, bet E.Berkļavs arī Domes valdē.

Jaunajos apstākļos bija nepieciešams izstrādāt un jau plašākā forumā apspriest jaunu, situācijai atbilstošu LNNK darbības programmu un statūtus.

1989.g.18.februārī LNNK 1. kongresā pieņēma jaunus statūtus un programmu. Kongresā pirmoreiz izraisījās asa diskusija par attieksmi pret kompartiju. Pieņemtajās rezolūcijās pirmoreiz izskanēja prasība par denacionalizāciju, PSRS karaspēka izvešanu, tiesībām piešķirt pilsonību neatkarīgas Latvijas Republikas iestādēm. Pieņemtajos LNNK statūtos tika noteikts, ka kustības augstākais lēmējs ir kongress, ko sasauc ne retāk kā reizi gadā, kongress pieņem Statūtus un Programmu. Statūti noteica, ka LNNK vadošais darba orgāns ir LNNK Padome, kura sastāv no kongresā ievēlētā pamatsastāva un pilnvarotiem rajonu pārstāvjiem, rajona pārsāvji ievēlot rajonu konferencēs. Kustības Padomes valde darbojas pastāvīgi, organizē Padomes darbu un tās lēmumu izpildi. LNNK Revīzijas komisija kontrolē kongresa lēmumu izpildi, kā arī LNNK Padomes finansiālo darbību.

1989.g.28.maijā LNNK 2. (ārkārtas) kongresā tika anulētas dažas mazāk aktuālas LNNK 1. kongresa rezolūcijas- "Rezolūcija par atsavināšanu", "Rezolūcija par neuzticību Valdībai", kā arī pieņemtas jaunas- "Par LR pilsoņu kongresu" un "Par LNNK sadarbību ar Latvijas teritorijā dzīvojošiem cittautu pilsoņiem".

1989.g. vasarā LNNK aktīvisti piedalījās Latvijas pilsoņu un personu, kuras vēlas iegūt LR pilsonību, reģistrācijā.

Pēc 1990.g.30.aprīlī, 1.maijā notikušā LR Pilsoņu Kongresa un 4.maijā Augstākās Padomes pieņemtās "Neatkarības deklarācijas", **LNNK 3.Kongresā 1990.g. 26. maijā** izraisījās diskusija par Nacionālās neatkarības kustības jaunām organizatoriskām formām un jauniem programmatiskiem uzdevumiem. Statūtos tika ieviestas vairākas izmaiņas, nosakot:

- stingrākas prasības jaunu dalībnieku uzņemšanā;
- kongresu starplaikā var tikt sasauktas Konferences svarīgu jautājumu izlemšanai;

3.Kongresā tika ievēlēts LNNK priekšsēdētājs -Eduards Berkļavs (Padomes 1.sēdē ievēlēti divi priekšsēdētāja vietnieki: Mirdza Vītola un Antons Mikoss).

Jaunās Programmas galīgo redakciju Kongress uzticēja izstrādāt jaunievēlētajai Padomei, pamatprincipus ieskicējot uzreiz- LNNK iestājās par "latviešu tautas dzīvības saglabāšanu un tās dominējošās lomas atjaunošanu Latvijā". Pirmo reizi izskan lozungs - "Par latvisku Latviju".Tika apspriests arī jautājums par Kustības pārveidošanu nacionāli demokrātiskā partijā.

1990.g. vasarā un rudenī, politiskās cīņas priekšplānā izvirzoties jautājumam par LR pilsonību,LNNK aktīvi nostājās pret tā saucamo "nulles variantu"-pilsonība piešķirama praktiski visiem LR dzīvojošiem. Tika izstrādāta sava koncepcija, uzskatot, ka LR pilsonību var piešķirt tikai likumīgi ievēlētas LR Saeimas noteiktā kārtībā.¹

1991.g.25.maijā LNNK 4. kongresā notika debates par kustības vadības struktūru, par tādas programmas izstrādāšanu, kas spēj apvienot Latvijas nacionālās intereses ar Eiropas valstu demokrātiskām tradīcijām.

Kongress uzdeva LNNK Padomei izveidot rīcības grupu, kas izstrādātu jaunus LNNK Statūtus un Programmu. Tika pieņemts LNNK priekšsēdētāja vēlēšanu nolikums² un nolikums par LNNK līdzpriekšsēdētāju vēlēšanām.³

LNNK 4.Kongresā pieņēma rezolūcijas par kustības tuvākajiem uzdevumiem,kā arī uzdeva saviem dalībniekiem un deputātiem visu līmeņu vēlēšanās strukturās aktivizēt savu darbību šādos pamatvirzienos:

- LR Pilsonības institūta darbības atjaunošana.Patsāvīgā iedzīvotāja statusa noteikšanas nepieļaušana.Imigrācijas likuma pieņemšana un realizēšana,
- Likumīgo īpašnieku tiesību konsekventa ievērošana un aizsardzība zemes reformas īstenošanas gaitā,
- Likumu par zemes reformu pilsētās un dzīvojamo namu denacionalizāciju pieņemšana un īstenošana,vienlaicīgi atjaunojot mantošanas tiesības saskaņā ar LR 1937.g. Civillikumu,
- Latvijas Republikas Valsts aizsardzības struktūru veidošana,
- Pārejas periodā nelikumīgi privatizēto īpašumu atsavināšana un sekojoša privatizācija atbilstoši LR likumiem,
- Prioritātes noteikšana nacionālai uzņēmējdarbībai,
- Likuma par Valsts valodu konsekventa īstenošana.⁴

¹ LVA,1806.fonds, 1.apr., 4.lieta, 1-7. lapa,

² Turpat,47.lieta, 2-4.lapa,

³ Turpat, 7.lapa,

⁴ Turpat, 9.lapa,

1992.g.2.maijā LNNK 5.kongresā pieņemtajos Statūtos detalizētāk tika noteiktas Padomes un Padomes valdes funkcijas. Tika apstiprinats ierosinājums iegūt papildlīdzekļus no ziedojumiem.⁵

LNNK Programmā tika izdalītas atsevišķas tēmas un atrunātas pa apakšpunktiem:

- Latvijas neatkarības atjaunošanas process,
- Tautsaimniecībā nepieciešamie ekonomiskie pārveidojumi valstī,
- Valsts varas, pārvaldes un tiesu sistēma,
- Valsts drošība un aizsardzība,
- Ārpolitika, izglītība, kultūra, sports, zinātne,
- Sociālā un demogrāfiskā politika,
- Vides aizsardzība.⁶

1993.gada 8.februārī Latvijas Nacionālās Neatkarības kustība tika reģistrēta kā politiska organizācija Latvijas Republikas Tieslietu Ministrijā, reģ.Nr.PO-001

Ar reģistrācijas brīdi politiskā organizācija ieguva juridiskās personas tiesības un varēja uzsākt Latvijas Republikas likumos un savos Statūtos paredzēto publisko darbību.⁷

1993.g.6.martā LNNK 6.kongresā tika apspriesti jautājumi par okupācijas armijas izvešanu, lauksaimniecību un mežsaimniecību, saimnieciskām reformām un sociālo politiku, kultūru, finansu politiku, investīcijām, Valsts aizsardzību, policiju, drošību. Tiek apspriesta un pieņemta LNNK Saeimas pirmsvēlēšanu platforma un ar to saistītās izmaiņas LNNK Programmā un Statūtos.⁸

Pirmoreiz tika pieņemts LNNK Centrālās Revīzijas komisijas nolikums.⁹

1994.g.18.jūnijā LNNK 7.kongresā tika atzīmēts, ka LNNK ir nopietnākais Latvijas Nacionālo Spēku Apvienības kodols. Tika apspriests LNNK kā politiskas partijas Statūtu projekts.¹⁰ LNNK 7.kongress pieņēma lēmumu par "LNNK pārveidošanu par partiju". Tika mainīts nosaukums- Latvijas nacionāli konservatīvā partija – LNNK un pieņemti jauni Statūti un Programma, kuros norādīja galvenos darbības virzienus un formas:

- Latvijas kā nacionālas valsts nostiprināšana;
- latviešu un līvu tautas interešu aizsardzība;
- valsts nacionālajām interesēm un tirgus principiem atbilstoša ekonomiskās sistēmas veidošana;
- LNNK darbojas atbilstoši LNNK statūtiem un īsteno savu programmu, ievērojot Latvijas Republikas likumus;
- LNNK piedalās visu līmeņu valsts varas institūciju vēlēšanās ar mērķi iegūt tajās vairākumu, lai realizētu savu programmu un veidotu izpildvaras institūcijas;

⁵ LVA, 1806.fonds, 1.apr., 47.lieta, 6-10.lapa,

⁶ Turpat, 48.lieta, 2.-5. lapa,

⁷ Turpat, 1.lieta, 20.-21. lapa,

⁸ Turpat, 49.lieta, 1.-2.lapa,

⁹ Turpat, 36.lapa,

¹⁰ Turpat, 50.lieta, 2.lapa,

- savu mērķu un programmas īstenošanai LNNK var veidot koalīcijas ar citām partijām un organizācijām, kuru mērķi nav pretrunā ar LNNK pamatnostādņēm.¹¹

Par LNNK partijas priekšsēdētāju tika ievēlēts A. Lambergs, par priekšsēdētāja vietnieci B. Pētersone. Tika ievēlēta Goda tiesas un noteikts, ka līdz 1994. g. oktobra beigām jābeidz biedru pārreģistrācija.¹²

1995.g. 29. maijā LNNK 8. kongresā tika norādīts, ka pārejas posms uz partiju ir noslēdzies: LNNK ir 2025 biedru, darbs rit 36 nodaļās un 9 atbalsta grupās; pašvaldībās darbojas LNSA un Saeimā- Nacionālais bloks; saglabājies LNNK pamatuzdevums- latviešu tautas interešu aizsardzība.¹³

LNNK 8. kongress izdarīja grozījumus Statūtos – paredzot ievēlēt priekšsēdētāju un trīs vietniekus, nosakot, ka priekšsēdētāja vietnieki darbojas LNNK priekšsēdētāja uzdevumā vai ar priekšsēdētāja pilnvarām aizvieto to priekšsēdētāja prombūtnes laikā.

Kongress ievēlēja A. Seili par LNNK priekšsēdētāju un E. Cilinski, A. Lembergu, B. Pētersoni par priekšsēdētāja vietniekiem.¹⁴

1996.g. 30. martā LNNK 9. kongress atzina savu sakāvi 6. Saeimas vēlēšanās, bet lika cerības uz pašvaldību vēlēšanām. Kongress akceptēja rezolūciju par Pilsonības un Imigrācijas departamenta darbinieku atlaišanu un par labējo nacionālo politisko partiju sadarbību.¹⁵

A. Krastiņš tika ievēlēts par LNNK priekšsēdētāju, A. Lembergs- priekšsēdētāja vietnieku.¹⁶

1997.g. 26. aprīlī LNNK 10. kongresā tika uzsvērts, ka divas ministru vietas Valdībā vērtējamas kā liels LNNK sasniegums, jo partija reāli piedalās varas realizēšanā, arī pašvaldību vēlēšanās rezultāti bijuši labāki nekā varēja cerēt. Tika atzīmēts, ka LNNK ir plašs uzskatu spektrs, bet LNNK piederība konservatīvo partiju spārnā ir starptautiski atzīta.¹⁷

Latvijas Nacionāli konservatīvās partijas LNNK 10. kongress pieņēma lēmumu par "Apvienības "Tēvzemei un Brīvībai" un Latvijas Nacionāli konservatīvās partijas LNNK apvienošanu.¹⁸

Lēmums stājas spēkā pēc analoga lēmuma pieņemšanas Apvienības "Tēvzemei un Brīvībai" kongresā. J. Dobelis tika ievēlēts par priekšsēdētāju, bet par priekšsēdētāja vietnieku- P. Tabūns.¹⁹

¹¹ LVA, 1806. fonds, 1. apr., 50. lieta, 48.-50. lapa,

¹² Turpat, 54. lapa,

¹³ Turpat, 51. lieta, 2. lapa,

¹⁴ Turpat, 5.-8. lapa,

¹⁵ Turpat, 52. lieta, 10. lapa,

¹⁶ Turpat, 52. lieta, 13., 52. lapa,

¹⁷ Turpat, 53. lieta, 3.-4. lapa,

¹⁸ Turpat, 1.-8., 19.-20. lapa,

¹⁹ Turpat, 19. lapa.

II

1993.gada 13.maijā ar aktu Nr.2/59 LVA neaprstūtā veidā tika pieņemts E.Berklava LNNK sabiedriskā darba 41 dokuments par 1988.-1989.gadu; ar aktu Nr.1/59-17 mapes ar LNNK dokumentiem par 1988.- 1992.gadu un 1997.gada 1.oktobrī ar līgumu Nr.3/218- 80 lietas ar Latvijas Nacionāli Konservatīvās partijas- LNNK dokumentiem par 1988.-1997.gadu.

2000.gada 4.ceturksnī tika veikta dokumentu vērtības ekspertīze un aprakstīšana, kuras rezultātā tika sastādīti:

- **pastāvīgi glabājamo lietu apraksts Nr.1 par 1988.-1997.gadu.** Lietas aprakstā sistematizētas sekojoši :
 1. LNNK vadības, kongresu un konferenču dokumenti;
 2. Dokumenti par LNNK sabiedriskajām aktivitātēm;
 3. LNNK nodaļu,apvienību dokumenti;
 4. LNNK finanšu un grāmatvedības dokumenti un divas personālsastāva lietas,katrā pa vienai lapai: LNNK 1996.g.1.augusta rīkojums Nr.3 un 1991.g.6.jūlija darba līgums.
 5. Dokumenti par LNNK skaitlisko sastāvu.

To ietvaros lietas sistematizētas nomināli hronoloģiskā kārtībā.

- **Īslaicīgi glabājamo lietu saraksts par 1991.-1997.gadu.** Sarakstā iekļauta sarakste ar juridiskām personām saimnieciskos jautājumos, pilnvaras, rēķini u.c.
- **Akts par dokumentu atlasī iznīcināšanai par 1934.-1995.gadu,** kurā iekļautas 5 lietas ,kurām beidzies glabāšanas termiņš vai pielietojuma nepieciešamība.

Dokumentu sastāvs nepilnīgs, nav LNNK padomes sēžu protokolu par 1989.-1991.gadu un LNNK padomes valdes sēžu protokolu par 1989.-1990.gadu, nav 2. un 3. kongresa dokumentu u.c.

Dokumentu fiziskais stāvoklis ir labs.

Pielikumā: lietu sistematizācijas shēma.

Vēsturisko izziņu sastādīja
vecākā eksperte

I.Miežīte

F. Nr.1806 Latvijas Nacionāli Konservatīvā partija - LNNK

S1 LNNK vadības, kongresu, konferenču dokumenti

S2 Dokumenti par LNNK sabiedriskajām aktivitātēm

S3 LNNK nodaļu, apvienību dokumenti

S4 LNNK finansu un grāmatvedības dokumenti

S5 Dokumenti par LNNK skaitlisko sastāvu

S1.1. LNNK statūti, nolikumi, vēst. apsk.

S1.2. LNNK padomes valdes dokumenti

S1.3. LNNK padomes dokumenti

S1.4. LNNK komisiju, darba grupu, goda tiesas dokumenti

S2.1. LNNK dok. par sadarbību ar citām organizāc., organiz. sab. pasāk. un attieksmi pret dažādām sab. polit. norisēm

S2.2. Dokumenti par LNNK piedalīšanos Saeimas vēlēšanās

S2.3. Dokumenti par LNNK piedalīšanos pašvaldību vēlēšanās un darbu pašvaldībās

S1.5. LNNK sarakste

S1.6. LNNK kongresu dokumenti

S1.7. LNNK konferenču dokumenti

S2.2.1. Dokumenti par LNNK piedalīšanos 5.Saeimas vēlēšanās

S2.2.2. Dokumenti par LNNK piedalīšanos 6.Saeimas vēlēšanās

S3.1. Dokumenti par LNNK piedalīšanos 1994.g. 29.maija pašvaldību vēlēšanās

S2.3.2. Dokumenti par LNNK darbu pašvaldībās

Šinī lietā 8 (ASTONAS)
numurētas lapas
2000 g. « 26 » FEBRUĀRIS
LVA arhivists VAD. ARH. J. ZGUNA